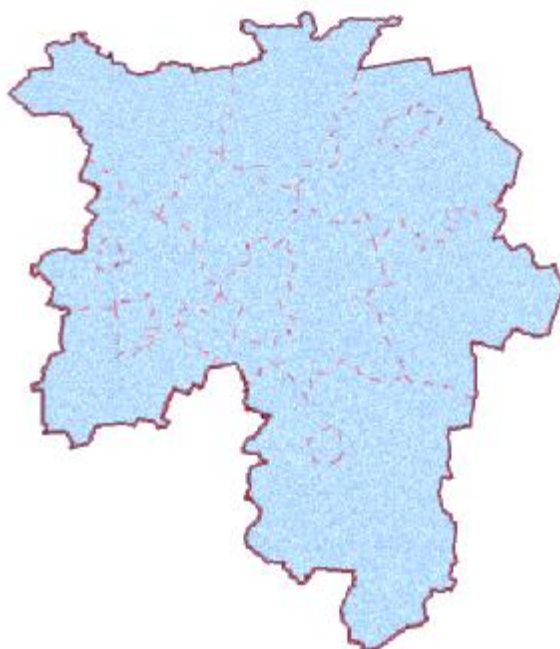

Zarząd Powiatu w Inowrocławiu

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
WRAZ Z
PLANEM GOSPODARKI ODPADAMI
POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO**

**Załącznik dot. możliwości wsparcia
z funduszy Unii Europejskiej**

Listopad 2003 r.

ABRYŚ
Spółka z o.o.

ul. Zeylanda 6, 60 – 808 Poznań

tel. (+48 61) 65 58 100

fax: (+48 61)65 58 101

www.abrys.pl

e – mail: projekty@abrys.pl

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
WRAZ Z
PLANEM GOSPODARKI ODPADAMI
POWIATU INOWROCŁAWSKIEGO**

**Załącznik dot. możliwości wsparcia
z funduszy Unii Europejskiej**

Zespół ekspertów. Redakcja:

pod kierownictwem:

mgr inż. Mariana Walnego

w składzie m.in.

mgr inż. Przemysław Cudakiewicz

dr inż. Anna Grzybek

prof. Krzysztof Kasprzak

dr Beata Raszka

mgr Igor Szymkowiak

Inwest Consulting S.A.

Wprowadzenie

Samorządy powiatowe i gminne bardzo poważnie traktują szansę jaką stwarza możliwość dofinansowania ich przedsięwzięć w obszarze ochrony środowiska z funduszy strukturalnych. Dokładnie analizują swoje potrzeby, szacują budżety i zdolność partycypacji finansowej oraz przygotowują fiszki projektowe. Coraz dokładniej znane są im również cele Narodowego Planu Rozwoju i pięciu sektorowych programów operacyjnych, do których zostały przyporządkowane fundusze unijne. Wydaje się jednak, że gminy wiejskie czują się zagubione w wielości priorytetów i trudno jest im samodzielnie wyselekcjonować te działania, które będą podstawą finansowania planowanych przez nie projektów w ochronie środowiska.

Adresatem sporządzonego na zlecenie Związku Gmin Wiejskich RP przeglądu funduszy strukturalnych na ochronę środowiska dostępnych w Polsce w latach 2004 - 2006 są przede wszystkim małe gminy wiejskie i miejsko wiejskie oraz powiaty ziemskie, a celem niniejszego opracowania jest ułatwienie im poruszania się po programach sektorowych i pomoc w znalezieniu odpowiedniego do ich potrzeb źródła finansowania.

Selekcja materiału w sposób świadomy pomija więc Sektorowe Programy Operacyjne, których priorytety nie zawierają działań upoważniających do sięgania po fundusze na ochronę środowiska. Dodatkowo, jest skierowana głównie na działania Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, których beneficjentami mogą być gminy wiejskie.

Nawet pobieżne prześledzenie źródeł funduszy obnaża brutalną prawdę, że dla małych wiejskich gmin podstawową szansą na uzyskanie wsparcia dla samodzielnych inicjatyw w dziedzinie ochrony środowiska jest priorytet 3. - Rozwój Lokalny, a w jego ramach działanie 3.1. - Rozwój obszarów wiejskich.

Po ostatniej turze negocjacji usunięto niestety z priorytetu 1 - Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów wydzielonego działania 2.5 związanego z rozwojem turystyki. Turystyka znalazła się obecnie w tym samym priorytecie jako działanie 1.4. -Kultura i Turystyka, w połączeniu z zachowaniem i odbudową dziedzictwa kulturowego i jak zaznaczono w pierwszym okresie w ramach tego działania realizowana będzie ograniczona liczba dużych projektów o istotnym znaczeniu regionalnym i krajowym dla kultury i/lub turystyki, mających również wpływ na rozwój gospodarczy.

Również można się spodziewać, że zaznaczone w tym priorytecie działanie 1.2 - infrastruktura ochrony środowiska, będzie źródłem finansowania projektów dużych, których beneficjentami końcowymi będą spółki prawa handlowego co najwyżej związku, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, a nie pojedyncze gminy wiejskie.

Taka jest rzeczywistość na dzisiaj, bo negocjacje w dalszym ciągu trwają i możliwe są jeszcze przesunięcia określające rodzaj finansowanej pomocy w ramach poszczególnych działań.

Wydaje się, że w tej sytuacji małe samorządy powinny z dużą uwagą zapoznać się z szansą, którą dla rozwoju gmin wiejskich (również w działaniach na rzecz ochrony środowiska) stanowi program: Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich, kompatybilny w stosunku do SPO-Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz obszarów wiejskich. Wprawdzie podmiotami działań w tych programach będą głównie indywidualni rolnicy i grupy producenckie, jednak wydaje się, że „sięgnięcie” po wymienione fundusze będzie dla nich możliwe jedynie przy ścisłym współdziałaniu z administracją samorządową której przypadają ważne i ciągle niedoceniane role koordynatorów i edukatorów.

Informacja wstępna

Kompleksowym dokumentem określającym strategię społeczno-gospodarczą Polski w pierwszych latach członkostwa w Unii Europejskiej jest **Narodowy Plan Rozwoju**. Dokument ten został przygotowany na podstawie wytycznych zawartych w Rozporządzeniu Rady Nr 1260 z 21 czerwca 1999 r. (1260/99/WE) wprowadzającym ogólne przepisy dotyczące funduszy strukturalnych NPR na lata 2004-2006 określa cele, priorytetowe działania oraz ramy instytucjonalne i finansowe działań strukturalnych państwa. Jest to strategiczny, średniookresowy dokument planistyczny, scalający rozwiązania horyzontalne, sektorowe i regionalne na poziomie krajowym, wskazującym na kierunki rozwoju gospodarczego Polski w pierwszych latach po akcesji. Narodowy Plan Rozwoju służy jako baza do negocjacji z Komisją Europejską Podstaw Wsparcia Wspólnoty (ang. Community Support Framework - CSF) dla Polski. CSF określi wielkość pomocy z funduszy strukturalnych przyznanych Polsce

Na poziomie programowania Narodowego Planu Rozwoju, zgodnie z art. 41 Rozporządzenia Rady z dnia 21 czerwca 1999 r. wprowadzającego ogólne przepisy dotyczące funduszy strukturalnych, przeprowadzona została przez niezależnych ekspertów ocena ex ante pod kątem wpływu programu na środowisko (Environmental Impact Assessment). Jednocześnie podobna analiza dokonywana jest w ramach każdego programu operacyjnego.

Główne cele związane z wdrażaniem trwałego i zróżnicowanego rozwoju w jego wymiarze ekologicznym zostały zawarte w II Polityce Ekologicznej Państwa, Polityce Ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010 oraz Narodowej strategii ochrony środowiska na lata 2000-2006. Dokumenty te zawierają działania państwa w zakresie ochrony środowiska naturalnego. **Celem nowej polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców, infrastruktury społecznej oraz zasobów przyrodniczych.** Tak sformułowany cel znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w NPR, gdzie jako priorytet uznano ochronę środowiska i zagospodarowanie przestrzenne.

W ramach Narodowego Planu Rozwoju (NPR) realizowanych będzie 5 osi rozwoju, tj. grup programów krajowych i programów realizowanych z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności realizujących główny cel:

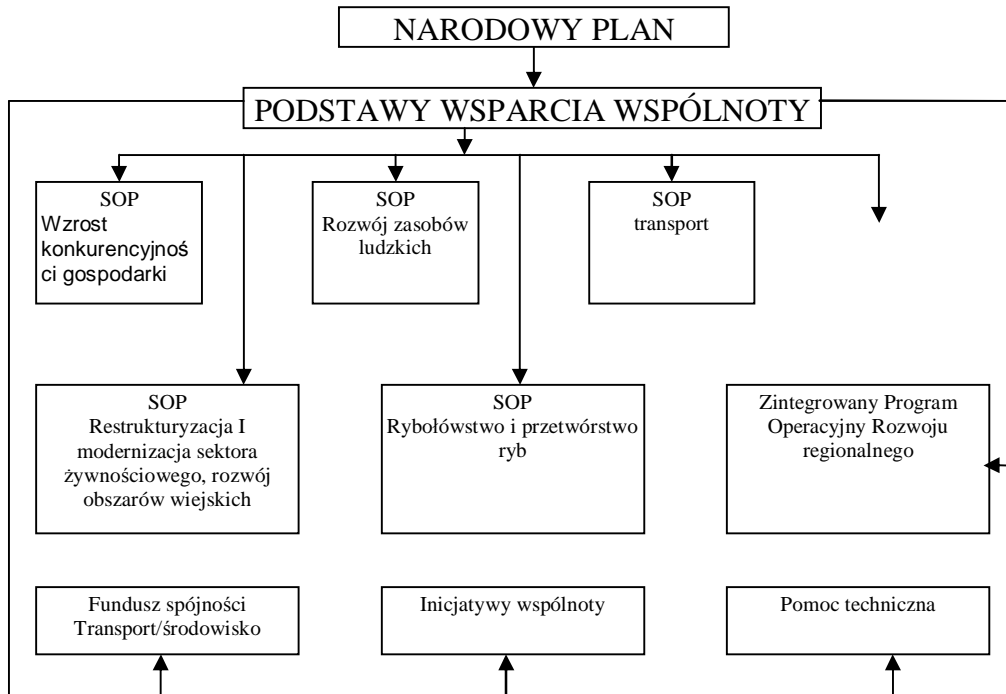
1. Oś rozwoju - Wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw
2. Oś rozwoju - Rozwój zasobów ludzkich i zatrudnienia
3. Oś rozwoju - Tworzenie warunków dla zwiększania poziomu inwestycji, promowanie zrównoważonego rozwoju i spójności przestrzennej
4. Oś rozwoju - Przekształcenia strukturalne w rolnictwie i rybołówstwie, rozwój obszarów wiejskich
5. Oś rozwoju - Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów

Podstawy Wsparcia Wspólnoty dla Polski w latach 2004-2006 będą wdrażane za pomocą:

- pięciu sektorowych programów operacyjnych (SOP), dotyczących konkurencyjności gospodarki, rozwoju zasobów ludzkich, restrukturyzacji i modernizacji sektora żywnościowego oraz rozwoju obszarów wiejskich, rybołówstwa i przetwórstwa ryb oraz infrastruktury transportowej,
- Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR) zarządzanego na poziomie krajowym, ale wdrażanego w systemie zdecentralizowanym na poziomie wojewódzkim,
- programu operacyjnego pomocy technicznej, służącego pomocy we wdrażaniu funduszy strukturalnych na poziomie Podstaw Wsparcia Wspólnoty oraz programów operacyjnych,
- strategii wykorzystania Funduszu Spójności, który nie należy do funduszy strukturalnych ale realizuje założenia polityki strukturalnej UE.

NPR wraz z sektorowymi programami operacyjnymi przedstawiono na poniższym schemacie:

Rysunek 1.

Inicjatywy w dziedzinie ochrony środowiska będą miały możliwości otrzymania dofinansowania głównie z **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego** (European Regional Development Fund - ERDF). ERDF powstał w 1975 roku jako reakcja na coraz głębsze rozbieżności w rozwoju regionów (spowodowane kryzysem gospodarczym i przystąpieniem do UE Wielkiej Brytanii i Irlandii). Jego głównym zadaniem jest niwelowanie dysproporcji w poziomie rozwoju regionalnego krajów należących do UE. Pomoc w ramach tego funduszu obejmuje inicjatywy w następujących dziedzinach:

- inwestycje produkcyjne umożliwiające tworzenie lub utrzymanie stałych miejsc pracy,
- inwestycje w infrastrukturę, z uwzględnieniem tworzenia sieci transeuropejskich dla regionów objętych celem nr 1 polityki strukturalnej UE,
- inwestycje w edukację i opiekę zdrowotną w regionach objętych celem nr 1 polityki strukturalnej UE,
- rozwój potencjału lokalnego: małych i średnich przedsiębiorstw,
- działalność badawczo-rozwojowa,
- inwestycje związane z ochroną środowiska.

Sektorowy Program Operacyjny – Wzrost konkurencyjności gospodarki

Do czynników, które zadecydują o konkurencyjności przedsiębiorstw i produktów ich pracy należą również czynniki wynikające ze wspólnotowych wymagań w zakresie ochrony środowiska. Obok przyjaznej biznesowi polityki makroekonomicznej do czynników, które zadecydują o konkurencyjności polskiej przestrzeni jako miejsca alokacji kapitału będzie dalsza poprawa stanu szeroko rozumianego środowiska przyrodniczego i kulturowego, eksponująca walory polskiej przestrzeni jako dodatkowej zachęty dla inwestorów.

Niska konkurencyjność polskiej gospodarki wymusza konieczność podjęcia działań wspierających rozwój firm przede wszystkim zdolnych do tworzenia i absorbowania innowacji - o największym potencjale wzrostu oraz możliwościach eksportowych. Dotyczy to również firm ulokowanych w sektorach tworzących podstawy nowej gospodarki opartej na wiedzy z zakresu ochrony środowiska.

Celem programu jest wsparcie działań prowadzących do wzrostu konkurencyjności polskiej gospodarki i zwiększających jej zdolność do funkcjonowania w warunkach otwartego rynku. Program Operacyjny będzie finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (ERDF) oraz ze środków krajowych. Na program operacyjny w latach 2004 - 2006

przeznaczone będzie łącznie 2 529,7 mln euro, w tym środki unijne 1 300 mln euro. Pomoc w ramach programu adresowana jest do dużych, małych i średnich przedsiębiorstw.

Priorytety Sektorowego Programu Operacyjnego *Wzrost Konkurencyjności Gospodarki* obejmą m.in.:

- budowę przemysłowych oczyszczalni ścieków.
- gospodarkę odpadami niebezpiecznymi i przemysłowymi,
- ochronę powietrza.
- wprowadzenie Najlepszych Dostępnych Technik tzw. BAT
- wykorzystanie energii odnawialnej.

Na lata 2004 - 2006 przewidziano kwotę 163,8 mln euro dla działań pro-środowiskowych w sektorze przedsiębiorstw. Wykorzystanie pomocy unijnej przy realizacji SPO-WKG będzie służyć także wspomaganie polskich przedsiębiorców w uzyskiwaniu pozwolenia zintegrowanego (zgodnie z dyrektywą Rady 96/61 /WE).

Priorytet 1

Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności z wykorzystaniem instytucji otoczenia biznesu

W ramach priorytetu wdrażane będą działania nastawione na wzmocnienie otoczenia instytucjonalnego przedsiębiorstw, w tym instytucji otoczenia biznesu oraz instytucji sfery naukowo-badawczej, działających na rzecz wzrostu innowacyjności gospodarki.

Działanie 1 - Wzmocnienie instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw

Celem działania jest zwiększanie sprawności wdrażania innowacji w przedsiębiorstwach oraz dyfuzji nowoczesnych rozwiązań do gospodarki poprzez wzmocnienie i rozwój instytucji wspierających działalność przedsiębiorstw. W tym celu wsparcie w postaci grantów udzielone zostanie na realizację projektów inwestycyjnych i doradczych dla instytucji wspierających przedsiębiorstwa. Wsparcie obejmować będzie inwestycje w inkubatory, parki naukowo-technologiczne, tworzenie i/lub rozwój instrumentów finansowych dla przedsiębiorstw, tworzenie i rozwój sieci kooperacji, granty dla akredytowanych instytucji wspierających przedsiębiorstwa na realizację projektów obejmujących specjalistyczne usługi doradcze, granty na realizację projektów związanych z działalnością promocyjną oraz wspieraniem poprawy bezpieczeństwa prowadzenia działalności gospodarczej.

Działanie 2 - Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką

Celem działania jest poprawa nowoczesności gospodarki poprzez zwiększenie dyfuzji nowoczesnych rozwiązań technologicznych, produktowych i organizacyjnych do gospodarki.

Działanie 3 - Rozwój systemu dostępu do informacji i usług publicznych on-line

Priorytet 2

Wzmocnienie pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw działających na Jednolitym Rynku Europejskim

Celem jest zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez poprawę poziomu technologicznego i organizacyjnego, dostosowanie do wymogów standardów UE w zakresie ochrony środowiska oraz wzrost wymiany handlowej poprzez wsparcie jej promocji. Realizacja priorytetu wesprze przedsiębiorców w dokonywaniu zmian modernizacyjnych, inwestycji mających na celu poprawę stanu środowiska, wdrażaniu innowacji technologicznych i organizacyjnych.

Działanie 1 - Wsparcie konkurencyjności produktowej i technologicznej MSP

Działanie 2 - Wsparcie doradcze w zakresie zwiększania konkurencyjności produktowej i technologicznej MSP

Celem działania jest zwiększenie dostępu przedsiębiorstw do specjalistycznej pomocy doradczej dla poprawy ich oferty produktowej. Wsparcie będzie udzielane w postaci grantów na projekty obejmujące usługi doradcze w zakresie m. in. podejmowania i rozwijania działalności eksportowej, poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy, podejmowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska, wdrażania systemów jakości lub zarządzania środowiskowego oraz uzyskiwania certyfikatów.

Działanie 3 - Wsparcie nowych inwestycji oraz promocji internacjonalizacji przedsiębiorstw

Celem działania jest poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw i wzrost wymiany handlowej. Działanie obejmie granty na realizację nowych inwestycji polegających na utworzeniu, rozbudowie lub nabyciu przedsiębiorstwa jak również na rozpoczęciu w przedsiębiorstwie działalności obejmującej dokonywanie zasadniczych zmian produkcji, produktu lub procesu

produkcyjnego. Kolejnym rodzajem wsparcia udzielanego w ramach działania będą granty na realizację projektów przedsiębiorstw w zakresie internacjonalizacji.

Działanie 4 - Wsparcie dla inwestycji w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska

Celem działania jest dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów wybranych dyrektyw UE w obszarach: ochrona powietrza, ochrona wód i gospodarka odpadami. Wsparcie będzie udzielane w formie pomocy publicznej dla inwestycji proekologicznych w przedsiębiorstwach m.in. w zakresie ograniczania poziomu emisji z dużych zakładów energetycznego spalania, zagospodarowania odpadów przemysłowych i niebezpiecznych, budowy przemysłowych oczyszczalni ścieków, uzyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, osiągnięcia standardów bezpieczeństwa ekologicznego oraz wdrażania Najlepszych Dostępnych Technik (BAT).

Sektorowy Program Operacyjny – Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich

Program operacyjny wdrażany będzie na terenie całego kraju w latach 2004 - 2006, przy założeniu, że realizacja płatności odbywać się będzie do końca 2008 roku. Źródłem finansowania będą środki publiczne: budżetu państwa, budżetów samorządów regionalnych i lokalnych oraz Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji w Rolnictwie - Sekcja Orientacji (EAGGF), jak również środki inwestorów prywatnych.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przygotowało niniejszy program operacyjny zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) 1260/1999, 1257/1999 oraz Rozporządzeniem Komisji (WE) 445/2002.

W oparciu o analizę sytuacji na obszarach wiejskich i w sektorze rolno-spożywczym przyjęto, że SPO pt. Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich będzie narzędziem w realizacji celu Narodowego Planu Rozwoju - Restrukturyzacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich. Planowane działania, zgodnie z priorytetami Rozporządzenia Rady (WE) 1257/99, mają służyć realizacji dwóch celów strategicznych programu, które określono jako:

Cel 1 "Poprawa konkurencyjności gospodarki rolno - żywnościowej"

Cel 2 "Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich"

Priorytet 1

Wspieranie zmian i dostosowań w rolnictwie

Pomoc inwestycyjna dotyczyć będzie zwłaszcza dostosowania warunków produkcji rolnej do standardów UE, stymulowania poprawy jakości produktów rolnych oraz kształtowania procesów produkcyjnych w zgodzie z wymogami ochrony środowiska.

Działanie 1 - Inwestycje w gospodarstwach rolnych

Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych, służących zmniejszeniu kosztów produkcji, poprawie efektywności i organizacji produkcji, poprawie warunków higienicznych oraz warunków utrzymania zwierząt. Pomoc kierowana jest do gospodarstw, które odznaczają się rentownością, spełniają minimalne standardy dotyczące ochrony środowiska, higieny i warunków utrzymania zwierząt (lub spełnią je w wyniku realizacji inwestycji). Warunkiem jest posiadanie przez rolnika odpowiedniej wiedzy i umiejętności do prowadzenia gospodarstwa. Pomoc polega na dofinansowaniu kosztów inwestycji w gospodarstwach rolnych.

Działanie 2 - Ułatwienie startu młodym rolnikom

Wsparcie dla rolników poniżej 40 roku życia, posiadających przygotowanie zawodowe w dziedzinie rolnictwa, którzy po raz pierwszy podejmują samodzielne prowadzenie gospodarstwa. Pomoc finansowa w postaci dotacji wypłacana będzie młodemu rolnikowi w celu ułatwienia rozpoczęcia działalności i modernizacji przejmowanego gospodarstwa. Gospodarstwo młodego rolnika musi spełniać wymogi żywotności ekonomicznej oraz ochrony środowiska, higieny i warunków utrzymania zwierząt w chwili, gdy rolnik ubiega się o pomoc lub spełnić je nie później niż po trzech latach od rozpoczęcia prowadzenia tego gospodarstwa przez odbiorcę pomocy.

Działanie 3 – Szkolenia

Wsparcie organizacji warsztatów, seminariów, kursów doskonalenia zawodowego, stażów, akcji wdrażania dobrych praktyk i innych odpowiednich instrumentów szkoleniowych dla rolników. Szkolenia mogą dotyczyć m.in. aspektów ekonomicznych, zarządzania gospodarstwem rolnym lub produkcją leśną marketingu, podejmowania nowych, rynkowo zorientowanych rodzajów produkcji rolnej, leśnej i towarzyszącej (dywersyfikacja), korzystania ze środków pomocy strukturalnej, korzystania z instrumentów Wspólnej Polityki Rolnej (WPR), jakości i higieny produkcji oraz

bezpieczeństwa żywności, a także zagadnień ochrony środowiska, krajobrazu i zachowania dziedzictwa kulturowego wsi.

Działanie 4 - Wsparcie doradztwa rolniczego

Obejmuje doradztwo publiczne i prywatne. Pomoc polega na pokryciu kosztów poniesionych przez firmy doradcze, pomagające odbiorcom pomocy w przygotowaniu wniosków aplikacyjnych.

Działanie 5 - Scalanie gruntów

Polega na scalaniu działek oraz pracach poscaleniowych, w wyniku których, w ramach jednego gospodarstwa, uzyskuje się poprawę efektywności gospodarowania poprzez zmniejszenie kosztów transportu, ułatwienie procesów mechanizacji, dostosowanie granic nieruchomości do systemu urządzeń melioracji wodnych, dróg oraz rzeźby terenu, co z kolei ogranicza proces erozji gleb. W ramach działania finansowane będzie opracowanie dokumentacji geodezyjno-prawnej, oraz zagospodarowanie poscaleniowe związane z organizacją przestrzeni produkcyjnej.

Działanie 6 - Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi

Dotyczy inwestycji z zakresu budowy i modernizacji urządzeń melioracji wodnych - podstawowych i szczegółowych, mających wpływ na poprawę warunków dla produkcji rolniczej i bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Priorytet 2

Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Celem jest tworzenie warunków zrównoważonego rozwoju terenów wiejskich m.in. poprzez kształtowanie warunków życia ludności zamieszkałej na obszarach wiejskich, które odpowiadają standardom cywilizacyjnym i pozwalają mieszkańcom wsi realizować ich cele ekonomiczne, edukacyjne, kulturowe i społeczne.

Działanie 1 - Odnowa wsi oraz ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego

Celem działania jest mobilizacja lokalnych społeczności do podejmowania wspólnych przedsięwzięć na rzecz poprawy warunków i jakości życia na wsi, tworzenia warunków dla rozwoju funkcji gospodarczych oraz społecznych i kulturalnych wsi. W ramach tego działania wspierane będą projekty związane z tworzeniem oddolnych strategii rozwoju lokalnego oraz realizacją działań inwestycyjnych z zakresu modernizacji i wyposażenia obiektów pełniących funkcje kulturalne, rekreacyjne i sportowe, odnowy obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa wiejskiego regionu i ich adaptacji na cele kulturalne i społeczne, modernizacji przestrzeni publicznej we wsi (chodniki, place, parki, rynki).

Działanie 2 - Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów

Działanie obejmować będzie pomoc inwestycyjną w postaci zwrotu części kosztów poniesionych w związku z uruchomieniem działalności dodatkowej zbliżonej do rolnictwa, podejmowanej przez rolników i domowników. Celem tego działania jest poprawa sytuacji dochodowej rodzin rolniczych oraz ograniczenie bezrobocia ukrytego w rolnictwie poprzez wsparcie tworzenia i rozwoju alternatywnych źródeł dochodów w gospodarstwach rolnych.

Działanie 3 - Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem

W ramach działania wspierane będą małe projekty mające na celu polepszenie dostępu przedsiębiorców i wiejskich gospodarstw domowych do infrastruktury technicznej. Wynikiem tego działania będzie podniesienie standardu życia na obszarach wiejskich, poprawa warunków prowadzenia działalności rolniczej oraz poprawa jakości środowiska na terenach rolniczych.

Działanie 4 - Przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą i/lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych

Działanie to ma na celu stopniowe przywracanie potencjału produkcji leśnej, poprawę stanu zasobów leśnych, ochronę oraz poprawę stanu środowiska naturalnego na terenach zniszczonych w wyniku huraganu z dnia 4 lipca 2002 r. Wspierane będą projekty związane z odnawianiem lasów, pielęgnacją drzewostanu i wzmocnieniem systemu ochrony przeciwpożarowej.

Priorytet 3 - Rozwój i dostosowanie do norm WE przetwórstwa artykułów rolnych

Głównym celem tego priorytetu jest przeprowadzenie koniecznych inwestycji w zakładach przetwórstwa rolno - spożywczego w celu poprawy konkurencyjności na jednolitym rynku - przede wszystkim wsparcia działań skierowanych na osiągnięcie standardów higienicznych, sanitarno-weterynaryjnych i bezpieczeństwa żywności, jak również ochrony środowiska oraz dobrostanu zwierząt.

Działanie 1 - Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych

Pomoc może być przyznawana m.in. na modernizację zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego oraz przeprowadzenie koniecznych inwestycji podmiotom, które wykazują żywotność

ekonomiczną oraz spełniają (lub spełnią po realizacji inwestycji) standardy higieniczno-sanitarne, ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt.

Sektorowy Program Operacyjny – Rybołówstwo i przetwórstwo ryb

Sektor rybacki stanie w dniu akcesji Polski do UE przed poważnym zadaniem sprostania wymaganiom jednolitego rynku europejskiego, norm pđowowych i ekologicznych. Konkurencyjność polskiego rybołówstwa budowana będzie poprzez wycofywanie przestarzałej technicznie floty, modernizację jednostek, wyposażanie w nowoczesne urządzenia, a w szczególności urządzenia zabezpieczające wymogi sanitarne. Szczególna uwaga poświęcona zostanie poprawie jakości wód oraz warunków sanitarnych i weterynaryjnych w zakładach przetwórczych. Od utrzymania odpowiedniej pozycji tego sektora wobec silnej konkurencji zależy będzie stopień zagrożenia strukturalnym bezrobociem, które ma wymiar regionalny i pogorszyć mogłoby już istniejącą sytuację na lokalnych rynkach pracy.

Priorytet 2

Odnowa i modernizacja floty rybackiej

Podwyższenie rentowności i konkurencyjności floty, poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy. Celem priorytetu jest „odmłodzenie” floty poprzez wymianę najstarszych jednostek (przy jednoczesnym wycofaniu zastępowanych jednostek bez wsparcia publicznego) oraz jednoczesną modernizację floty.

Działanie 1 - Budowa nowych jednostek

Wsparcie finansowe budowy nowych statków uwarunkowane jednoczesnym wycofaniem, bez pomocy publicznej, starych jednostek (powiązanie z działaniem 3).

Działanie 2 - Modernizacja istniejących statków

Dofinansowanie kosztów modernizacji jednostek.

Działanie 3 - Wycofanie (bez pomocy publicznej) związane z odnową

Wycofanie jednostek z użycia bez rekompensaty (wiąże się z działaniem 1).

Priorytet 3

Ochrona i rozwój zasobów wodnych, chów i hodowla ryb, rybackie urządzenia portowe, przetwórstwo i rynek rybny, rybołówstwo śródlądowe

Celem priorytetu jest odbudowa dróg migracji ryb dwuśrodowiskowych jak i kompleksowe działania mające na celu ograniczenie negatywnego wpływu hodowli ryb i zakładów przetwórczych na środowisko naturalne, modernizacja portów i przystani rybackich oraz dalszy rozwój przetwórstwa rybnego.

Działanie 1 - Ochrona i rozwój zasobów wodnych

Stworzenie stabilnych podstaw przyrodniczych do prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej w wodach morskich i śródlądowych z zachowaniem równowagi i różnorodności biologicznej w środowisku wodnym.

Działanie 2 - Chów i hodowla ryb

Poprawa rentowności śródlądowej gospodarki rybackiej i jakości jej produktów dla zwiększenia konkurencyjności zewnętrznej podsektora. Zmniejszenie niepożądanego oddziaływania rybactwa śródlądowego na środowisko. Rozszerzenie istniejących i opracowywanie nowych technik i technologii chowu i hodowli ryb oraz ich wdrożenie, w tym szczególnie technologii odnoszących się do gatunków poszukiwanych na rynku.

Działanie 3 - Rybacka infrastruktura portowa

Unowocześnienie operacji wyładunkowych, poprawa warunków przechowywania produktów połowu, bezpieczeństwa rozładunków oraz stworzenie warunków do prowadzenia pierwszej sprzedaży produktów rybołówstwa.

Działanie 4 - Przetwórstwo i rynek rybny

Działanie 5- Rybołówstwo śródlądowe

Poprawa warunków prowadzenia gospodarki rybackiej w wodach powierzchniowych oraz zwiększenie efektywności rybołówstwa śródlądowego oraz jakości jego produktów.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

Celem ZPORR jest tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską.

Realizacja strategicznego celu sprzyjać będzie wzrostowi gospodarczemu, przekształceniom strukturalnym regionów, wzrostowi urbanizacji, zwiększeniu mobilności przestrzennej ludności oraz

zwiększeniu poziomu wiedzy i dostępu do najnowocześniejszych technologii społeczeństwa i podmiotów gospodarczych.

W ramach ZPORR realizowane będą trzy priorytety:

6. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów
7. Wzmocnienie regionalnej bazy ekonomicznej oraz zasobów ludzkich
8. Rozwój lokalny.

ZPORR będzie współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Socjalnego. W realizację Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR) 2004-2006 zostanie zaangażowanych **4 385,2 mln euro**, w tym ze strony zasobów funduszy strukturalnych (ERDF, ESF) - 2 869 mln euro. **Na działania z zakresu ochrony środowiska przewidziano 19% całości środków UE przeznaczonych na realizację programu.**

Podział środków na poszczególne priorytety ustalony został dla poziomu ogólnokrajowego i odzwierciedla strukturę celów polityki regionalnej państwa. W poszczególnych regionach udział środków przeznaczonych na poszczególne priorytety jest zróżnicowany i uwzględnia specyfikę potrzeb restrukturyzacyjnych i rozwojowych, określonych w strategiach wojewódzkich.

Tryb rozpatrywania wniosków

Propozycje projektów przygotowane w formie standardowego wniosku aplikacyjnego Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego należy składać do właściwej jednostki organizacyjnej w Urzędzie Marszałkowskim, która dokonuje oceny kompletności złożonych wniosków oraz ich oceny pod względem formalnym. W przypadku stwierdzenia braków lub nieprawidłowości wnioski zostaną zwrócone wnioskodawcom w celu dokonania stosownych poprawek.

Ocena merytoryczna projektów dokonywana jest przez panel ekspertów powołany do oceny projektów w ramach danego działania. Panel ekspertów dokonuje oceny projektów zgodnie z kryteriami zawartymi w Uzupelnieniu ZPORR i przyjętymi przez Komitet Monitorujący ZPORR. Szczegółowy skład panelu ekspertów oraz sposób dokonywania oceny zostanie zawarty w podręczniku procedur wdrażania ZPORR. Ponadto, będzie on przedmiotem ustaleń zawartych w umowie podpisywanej pomiędzy Instytucją Zarządzającą - Ministerstwem Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej oraz Urzędem Marszałkowskim. Na podstawie rekomendacji Regionalnego Komitetu Sterującego Zarząd Województwa podejmuje decyzję o wyborze projektów z określoną kwotą dofinansowania. Wybrane projekty są przekazywane do Urzędu Wojewódzkiego, który podpisuje (po formalnej ocenie zgodności projektów z zapisami ZPORR oraz Uzupelnienia Programu, wydanej przez Instytucję Zarządzającą ZPORR) umowy finansowe z beneficjentami końcowymi.

Tabela 1.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego	
Priorytet	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów
Działanie	Infrastruktura ochrony środowiska
Podstawa prawna	Rozporządzenie Rady nr 1260/1999/WE z 21 czerwca 1999 r.
Numer działania	1.2.
Cel działania	Ograniczenie ilości zanieczyszczeń przedostających się do powietrza, wód i gleb, poprawę stanu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, zwiększenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, a także poprawę zarządzania środowiskiem.
Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (European Regional Development Fund - ERDF)
Czas trwania działania	lata 2004-2006
Instytucja Zarządzająca	Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej
Instytucja Pośrednicząca	Urzędy Wojewódzkie i Urzędy Marszałkowskie
Beneficjenci Końcowi/Instytucja Wdrażająca	- JST: gminy, powiaty, województwa lub działające w ich imieniu jednostki organizacyjne (np. spółki prawa handlowego z udziałem JST) związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego inne jednostki publiczne
instytucja Płatnicza	Ministerstwo Finansów

Rodzaj pomocy (np. czy będą to granty inwestycyjne, doradztwo, szkolenia)	dotacje na realizację projektów infrastrukturalnych oraz projektów dotyczących poprawy jakości zarządzania środowiskiem i poprawy dostępu do informacji o środowisku
Poziom dofinansowania	75% kwalifikującego się kosztu 50% kwalifikującego się kosztu w przypadku gdy inwestycje infrastrukturalne generują znaczący zysk netto
System wyboru projektów	Konkurs projektów. Wnioski projektowe są składane do Urzędu Marszałkowskiego. Oceny merytorycznej wniosków dokonuje panel ekspertów. Rekomendacji wyboru projektów dla Zarządu Województwa dokonuje Regionalny Komitet Sterujący. Umowy z beneficjentami podpisuje Wojewoda.
Skład grup roboczych wybierających projekty i Komitetów Sterujących	W skład RKS, kierowanego przez członka Zarządu Województwa, wchodzi m.in. przedstawiciele: samorządów terytorialnych, partnerów społecznych, partnerów gospodarczych, innych instytucji mających podstawowe znaczenie dla rozwoju regionalnego (np. przedstawiciele środowisk akademickich), Wojewody oraz Instytucji Zarządzającej ZPORR.

Opis działania

Działanie "Infrastruktura ochrony środowiska" jest komplementarne do działania "Infrastruktura lokalna" przewidzianego do realizacji w ramach Priorytetu 3 ZPORR. W ramach działania "Infrastruktura ochrony środowiska" realizowana będzie infrastruktura o znaczeniu regionalnym, służąca wzmocnieniu konkurencyjności regionów. Niewielkie inwestycje związane z ochroną środowiska na terenach wiejskich realizowane przez osoby prywatne przewidziane są również w SOP "Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich" w ramach działania "Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem". W ramach ww. sektorowego programu operacyjnego realizowane będzie również działanie "Gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi". Działanie to przewiduje inwestycje z zakresu melioracji szczegółowych, podczas gdy w ramach działania „Infrastruktura ochrony środowiska” ZPORR będą realizowane melioracje podstawowe.

Inwestycje realizowane w ramach działania „Infrastruktura ochrony środowiska” będą również komplementarne z inwestycjami w zakresie infrastruktury ochrony środowiska realizowanymi w ramach Fundusz Spójności oraz Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost konkurencyjności gospodarki”. W ramach SPO WKG wsparcie uzyskają inwestycje w zakresie dostosowania przedsiębiorstw do wymogów ochrony środowiska.

Działanie „Infrastruktura ochrony środowiska” ma na celu ograniczenie ilości zanieczyszczeń przedostających się do powietrza, wód i gleb, poprawę stanu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, zwiększenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, a także poprawę zarządzania środowiskiem. W wyniku realizacji powyższych celów nastąpi poprawa stanu środowiska naturalnego, poprawią się także warunki życia mieszkańców oraz stworzone zostaną korzystne warunki dla rozwoju przedsiębiorstw działających zgodnie z zasadami poszanowania środowiska.

Spodziewane efekty realizacji działania:

Tabela 2.

Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
<ul style="list-style-type: none"> ilość przedsiębiorstw wyposażonych w filtry przeciw zanieczyszczaniu środowiska ilość przedsiębiorstw stosujących nowe technologie zmniejszające emisję zanieczyszczeń do powietrza ilość odbiorców komunalnych, którzy zastosowali nowe urządzenia lub zostali podłączeni do sieci ciepłowniczej 	<ul style="list-style-type: none"> liczba mieszkańców objętych oddziaływaniem realizowanych projektów % spadek emisji zanieczyszczeń do powietrza (CO₂, SO₂, NO_x, itp.) zmniejszenie hałasu produkcyjnego
<ul style="list-style-type: none"> km zmodernizowanej/ zbudowanej sieci wodociągowej/ kanalizacyjnej ilość wybudowanych i zmodernizowanych oczyszczalni ścieków 	<ul style="list-style-type: none"> ilość mieszkańców/ przedsiębiorstw/ korzystających z powstałej/ zmodernizowanej infrastruktury % wód ściekowych poddawanych podstawowemu przetworzeniu,

	<ul style="list-style-type: none">• % wód ściekowych poddawanych drugiej fazie przetworzenia
<ul style="list-style-type: none">• ilość projektów zrealizowanych z zakresu infrastruktury przeciwpowodziowej,	<ul style="list-style-type: none">• ilość mieszkańców mieszkających w sąsiedztwie realizowanych projektów• długość nowo powstałych i zmodernizowanych wałów• zwiększenie pojemności zbiorników retencyjnych• ilość zmodernizowanych/ zbudowanych urządzeń hydrotechnicznych
<ul style="list-style-type: none">• ilość zbudowanych małych zbiorników wodnych	<ul style="list-style-type: none">• ilość gospodarstw/ przedsiębiorstw/ mieszkańców korzystających z zbiorników wodnych
<ul style="list-style-type: none">• Ilość projektów z zakresu gospodarki odpadami	<ul style="list-style-type: none">• % odpadów poddanych recyklingowi

Rodzaje projektów

W ramach działania realizowane będą projekty polegające na budowie i modernizacji infrastruktury ochrony środowiska. Ponadto realizowane będą inwestycje mające na celu poprawę jakości zarządzania środowiskiem, w tym poprawę dostępu do informacji o środowisku. W ramach działania „Infrastruktura ochrony środowiska” będą realizowane następujące poddziałania:

- A. Zaopatrzenie w wodę i oczyszczenie ścieków
- B. Zagospodarowanie odpadów
- C. Poprawa jakości powietrza
- D. Zapobieganie powodziom
- E. Wsparcie zarządzania ochroną środowiska
- F. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

W ramach poddziałania „**Zaopatrzenie w wodę i oczyszczanie ścieków**” wspierane będą następujące rodzaje projektów:

- budowa i modernizacja sieci wodociągowych
- budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych
- budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody
- budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków
- budowa zbiorników umożliwiających pozyskanie wody pitnej

W ramach poddziałania „**Zagospodarowanie odpadów**” wspierane będą następujące rodzaje projektów:

- organizacja i wdrażanie systemów selektywnej zbiórki odpadów i recyklingu
- wdrażanie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi (m.in. budowa sortowni, kompostowni, obiektów termicznej, termiczno-chemicznej i fizycznej (mechanicznej) utylizacji odpadów; budowa nowych, modernizacja istniejących i rekultywacja nieczynnych składowisk; likwidacja „dzikich” składowisk)
- budowa i modernizacja spalarni odpadów niebezpiecznych

W ramach poddziałania „**Poprawa jakości powietrza**” wspierane będą następujące rodzaje projektów:

- modernizacja i rozbudowa miejskich systemów ciepłowniczych i wyposażenie ich w instalacje ograniczające emisje zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza
- przekształcenie istniejących systemów ogrzewania obiektów publicznych w systemy bardziej przyjazne dla środowiska, w szczególności ograniczenie „niskiej emisji”

W ramach poddziałania „**Zapobieganie powodziom**” wspierane będą następujące rodzaje projektów:

- regulacja cieków wodnych (pogłębianie, zapory, stabilizacja brzegów, prace remontowe korytach rzecznych, itd.)
- tworzenie polderów
- budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych wraz z drogami dojazdowymi
- budowa i modernizacja małych zbiorników retencyjnych i stopni wodnych w ramach tzw. „małej retencji”

W ramach poddziałania „**Wsparcie zarządzania ochroną środowiska**” wspierane będą następujące rodzaje projektów:

- opracowanie baz danych dotyczących lasów, jakości gleb, wód, powietrza

- tworzenie systemów pomiaru zanieczyszczeń powietrza w miastach oraz systemów informowania mieszkańców o poziomie zanieczyszczeń powietrza
- utworzenie sieci stacji kontrolnych i ostrzegawczych w zakresie jakości wód
- tworzenie map terenów zalewowych

W ramach poddziałania "**Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii**" wspierane będą następujące projekty obejmujące budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii odnawialnej (energia wiatrowa, wodna, geotermalna, ogniw słonecznych, biomasa).

Kryteria wyboru projektów

Kryteria kwalifikacyjne:

Wszystkie projekty muszą spełniać następujące kryteria:

1. zgodność z celami szczegółowymi działania
2. zgodność z ww. rodzajami kwalifikujących się projektów
3. zgodność ze strategią rozwoju województwa
4. pozytywny (bądź neutralny) wpływ na realizację polityk horyzontalnych (ochrona środowiska, polityka zatrudnienia, równość szans, społeczeństwo informacyjne)
5. zgodność z prawodawstwem polskim i wspólnotowym

Kryteria dodatkowe:

Za priorytetowe będą uznawane projekty spełniające następujące kryteria:

- projekty komplementarne do innych projektów inwestycyjnych realizowanych na obszarze, którego dotyczy projekt
- kompleksowe projekty, w tym realizowane wspólnie przez więcej niż jedną jednostkę samorządową
- projekty realizowane na obszarach cennych przyrodniczo

Preferowane będą projekty o wartości:

- co najmniej **2 mln euro** w przypadku projektów infrastrukturalnych z zakresu gospodarki wodno-ściekowej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii
- co najmniej **1 mln euro** w przypadku pozostałych projektów infrastrukturalnych
- co najmniej **0,5 mln euro** w przypadku projektów w zakresie zarządzania ochroną środowiska

Kryteria formalne:

- posiadanie przez beneficjenta wymaganych pozwoleń administracyjnych lub/i uzgodnień
- posiadanie przez beneficjenta wymaganej dokumentacji technicznej
- zidentyfikowanie i potwierdzenie źródła i wielkości współfinansowania krajowego
- w przypadku projektów realizowanych w partnerstwie, umowa pomiędzy partnerami określająca Zasady zarządzania projektem i obowiązki poszczególnych partnerów

W uzupełnieniach do Sektorowych Programów Operacyjnych brakuje ostatnio wykonanych zmian w opisach niektórych działań. Dlatego w miejsce szczegółowo omówionego pierwotnie działania 2.5 - rozwój turystyki, które zostało przesunięte z Priorytetu 2 do 1, przedstawiono jedynie skróctową informację o działaniu 1.4 - Kultura i Turystyka.

Priorytet: 1 - Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów

Działanie: 1.4 Kultura i Turystyka

Beneficjent: samorząd województwa, powiatowy i gminne instytucje państwowe, samorządowe, organizacje pozarządowe.

Działanie powstało z połączenia dotychczasowych działań 1.4. - zachowanie i odbudowa dziedzictwa kulturowego (priorytet 1) oraz 2.6 Rozwój turystyki (pierwotnie w priorytecie 2).

W trakcie ostatnich negocjacji celów NPR z celami programu Podstawy Wspierania Wspólnoty (PWW) ustalono, że wsparcie uzyska tylko ograniczona liczba projektów o znaczeniu regionalnym i krajowym dla turystyki.

Wsparcie dla przedsiębiorców z sektora turystycznego będzie udzielane (podobnie jak wsparcie dla przedsiębiorców z innych sektorów) w ramach SOP wzrost konkurencyjności gospodarki oraz w ramach działania dla mikroprzedsiębiorstw w ZPORR.

Wydaje się, że w tej sytuacji działanie 1.4. na pewno nie będzie źródłem finansowania projektów związanych z rozwojem agroturystyki, które może uzyskać wsparcie jedynie w Priorytecie 3. Rozwój lokalny.

Tabela 3.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego	
Priorytet	Rozwój lokalny
Działanie	Infrastruktura lokalna
Podstawa prawna	Rozporządzenie Rady nr 1260/1999/WE z 21 czerwca 1999 r.
Numer działania	3.1.
Cel działania	- przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i ekonomicznej obszarów wiejskich i obszarów występowania przemysłów tradycyjnych - zwiększenie poziomu inwestycji - tworzenie warunków do dywersyfikacji działalności gospodarczej - poprawa warunków życia na obszarach o najmniejszych perspektywach rozwojowych w Polsce
Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (European Regional Development Fund - ERDF)
Instytucja Zarządzająca	Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej
Instytucja Pośrednicząca	Urzędy Wojewódzkie i Urzędy Marszałkowskie
Beneficjenci	- jednostki samorządu terytorialnego lub działające w ich imieniu jednostki organizacyjne (np. spółki prawa handlowego z udziałem JST) - związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego - inne jednostki publiczne
Instytucja Płatnicza	Ministerstwo Finansów
Rodzaj pomocy (np. czy będą to granty inwestycyjne, doradztwo, szkolenia)	dotacje inwestycyjne
Poziom dofinansowania	75% z zasobów ERDF oraz dodatkowo 10% z zasobów budżetu państwa na projekty realizowane w gminach o najniższych dochodach własnych
System wyboru projektów	Konkurs projektów. Wnioski projektowe są składane do Urzędu Marszałkowskiego. Oceny merytorycznej wniosków dokonuje panel ekspertów. Rekomendacji wyboru projektów dla Zarządu Województwa dokonuje Regionalny Komitet Sterujący. Umowy z beneficjentami podpisuje Wojewoda.
Skład grup roboczych wybierających projekty i Komitetów Sterujących	W skład RKS, kierowanego przez członka Zarządu Województwa, wchodzi m.in. przedstawiciele: samorządów terytorialnych, partnerów społecznych, partnerów gospodarczych, innych instytucji mających podstawowe znaczenie dla rozwoju regionalnego (np. przedstawiciele środowisk akademickich), Wojewody oraz Instytucji Zarządzającej.

Opis działania

Oprócz ogólnych celów w ramach działania ważna jest realizacja celów cząstkowych tj.:

- poprawa jakości dróg gminnych i powiatowych - poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów zmarginalizowanych, likwidacja wąskich gardeł, skrócenie czasu przejazdu, poprawa dostępności do obszarów i miejsc istotnych z punktu widzenia gospodarczego
- wzrost ilości gospodarstw domowych objętych systemem selektywnej zbiórki odpadów
- wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, wzrost energii wytwarzanej z tych źródeł
- zwiększenie poziomu zwodociągowania obszarów
- zwiększenie poziomu skanalizowania obszarów
- podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów poprzez kompleksowe uzbrojenie terenów przewidzianych pod inwestycje
- podniesienie jakości podstawowej infrastruktury społecznej

W ramach działania dotację otrzymują lokalne projekty z zakresu budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej i społecznej:

- dróg gminnych i powiatowych
- urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków
- urządzeń zaopatrzenia w wodę
- urządzeń zaopatrzenia w energię
- urządzeń i miejsc składowania odpadów stałych

- kompleksowego uzbrojenia terenu pod inwestycje
- podstawowej infrastruktury społecznej

W ramach działania wspierane będą projekty infrastrukturalne realizowane na obszarach wiejskich i małych miastach (do 20 tyś. mieszkańców) wynikające z Programów Rozwoju Lokalnego realizowanych na obszarach wiejskich i obszarach występowania przemysłów tradycyjnych objętych programami restrukturyzacyjnymi. Projekty w ramach działania powinny być realizowane przede wszystkim na obszarach zmarginalizowanych – w gminach i powiatach o niskich dochodach na mieszkańca i wysokiej stopie bezrobocia. Spodziewane efekty realizacji działania:

Tabela 4.

Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu
<ul style="list-style-type: none">• km zmodernizowanych/ zbudowanych dróg/ sieci wodociągowej/ kanalizacyjnej• ilość wybudowanych i zmodernizowanych oczyszczalni ścieków	<ul style="list-style-type: none">• ilość mieszkańców/ przedsiębiorstw/ korzystających z powstałej/ zmodernizowanej infrastruktury
<ul style="list-style-type: none">• ilość projektów otrzymujących dotacje	<ul style="list-style-type: none">• ilość mieszkańców mieszkających w sąsiedztwie realizowanych projektów
<ul style="list-style-type: none">• ilość powstałych i zmodernizowanych składowisk śmieci i odpadów	<ul style="list-style-type: none">• ilość gospodarstw przedsiębiorstw/ mieszkańców objętych systemem zagospodarowania odpadów.
<ul style="list-style-type: none">• liczba dotacji na budowę i modernizację infrastruktury turystycznej, rekreacyjnych i sportowych• ilość wybudowanych/ zmodernizowanych obiektów noclegowych• ilość nowych/ zmodernizowanych podmiotów gastronomicznych	<ul style="list-style-type: none">• liczba osób zatrudnionych w obiektach które otrzymały wsparcie• wzrost ilości osób zatrudnionych przy obsłudze ruchu turystycznego• wzrost ilości osób korzystających z infrastruktury turystycznej• wzrost ilości nowych i odnowionych jednostek mieszkalnych• wzrost ilości sprzedanych noclegów• ilość obiektów noclegowych i gastronomicznych, które podniosły standard świadczonych usług• liczba /wzrost ilości osób korzystających z usług centrów informacji turystycznej

Rodzaje projektów

W ramach działania realizowane będą projekty wg następujących poddziałań:

- A. Budowa lub modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków
- B. Budowa lub modernizacja urządzeń zaopatrzenia w wodę
- C. Budowa lub modernizacja urządzeń zaopatrzenia w energię
- D. Gospodarka odpadami stałymi

W ramach poddziałania „Budowa lub modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków” wspierane będą następujące rodzaje projektów:

- sieci kanalizacyjne, w tym podłączenie do sieci indywidualnych użytkowników
- oczyszczalnie ścieków
- inne urządzenia do oczyszczania, gromadzenia, odprowadzania i przesyłania ścieków

W ramach poddziałania „**Budowa lub modernizacja urządzeń zaopatrzenia w wodę**” wspierane będą następujące rodzaje projektów:

- sieci wodociągowe,
- ujęcia wody (w tym ochrona ujęć i źródeł wody pitnej)
- urządzenia służące do gromadzenia, przechowywania i uzdatniania wody
- urządzenia regulujące ciśnienie wody

W ramach poddziałania „**Budowa lub modernizacja urządzeń zaopatrzenia w energię**” wspierane będą następujące rodzaje projektów:

- urządzenia zaopatrzenia w energię, lokalne systemy pozyskiwania energii z alternatywnych źródeł (energia, wiatrowa, wodna, słoneczna, energia uzyskiwana z wykorzystania biomasy),
- lokalne sieci elektroenergetyczne (reelektryfikacja)

- gminne systemy oświetlenia ulic
- W ramach poddziałania „**Gospodarka odpadami stałymi**” wspierane będą następujące rodzaje projektów:

- budowa, modernizacja i rekultywacja składowisk odpadów stałych
- budowa lub modernizacja miejsc utylizacji opakowań i nieużytych środków ochrony roślin
- likwidacja dzikich wysypisk
- kompleksowe systemy zagospodarowania odpadów na poziomie lokalnym, obejmujące m.in. odbiór posegregowanych odpadów od mieszkańców, odzyskiwanie surowców wtórnych, recykling, kompostowanie odpadów organicznych, itp.

Kryteria wyboru projektów

Kryteria kwalifikacyjne:

Wszystkie projekty muszą spełniać następujące kryteria:

1. inwestycje na obszarach wiejskich i w miastach do 25 tyś. mieszkańców, wybierane zgodnie z rekomendacjami wynikającymi z Programów Rozwoju Lokalnego oraz spełniające następujące warunki
2. zgodność z celami szczegółowymi działania
3. zgodność z ww. rodzajami kwalifikujących się projektów dla działania
4. zgodność ze strategią rozwoju województwa
5. pozytywny (bądź neutralny) wpływ na realizację polityk horyzontalnych (ochrona środowiska, polityka zatrudnienia, równość szans, społeczeństwo informacyjne)
6. zgodność z prawodawstwem polskim i wspólnotowym

Kryteria dodatkowe:

Za priorytetowe będą uznawane projekty spełniające następujące kryteria:

1. realizacja w gminach o dochodach w przeliczeniu na mieszkańca poniżej 60% średniej danego województwa oraz o stopie bezrobocia przekraczającej 150% średniej województwa
2. wpływ na zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej obszaru objętego projektem oraz stworzenie warunków do wzrostu zatrudnienia
3. komplementarność z innymi działaniami realizowanymi na obszarze gminy
4. przedsięwzięcia inwestycyjne najbardziej ekonomicznie wykorzystujące zgromadzone fundusze
5. ilość osób korzystających z danego projektu
6. wykorzystanie przyjaznych dla środowiska nowych technologii, pozwalających zredukować koszty operacyjne i podnieść sprawność funkcjonowania urządzeń infrastruktury technicznej

Ponadto, preferowane będą inwestycje spełniające następujące kryteria:

W zakresie poddziałania „Budowa lub modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków”:

1. niski stopień wyposażenia obszaru gminy/powiatu w sieci kanalizacyjne
2. brak lub niewystarczająca efektywność systemów unieszkodliwiania ścieków
3. preferencja dla inwestycji obejmujących łączną budowę wodociągu i kanalizacji
4. realizacja inwestycji w gminie o wysokim stopniu zwodociągowania (powyżej średniej krajowej)

W zakresie poddziałania „Budowa lub modernizacja urządzeń zaopatrzenia w wodę”:

5. realizacja inwestycji w gminie o niskim stopniu zwodociągowania (poniżej średniej krajowej)
6. brak źródeł wody zdatnej do spożycia
7. brak urządzeń uzdatniających wodę
8. preferencja dla inwestycji obejmujących łączną budowę wodociągu i kanalizacji

W zakresie poddziałania „Budowa lub modernizacja urządzeń zaopatrzenia w energię, w tym ze źródeł skojarzonych i odnawialnych”:

1. wykorzystanie zasobów lokalnych, niekonwencjonalnych źródeł energii
2. brak systemów zwiększających jakość i efektywność dostaw energii
3. deficyt energii i mocy

W zakresie poddziałania „Gospodarka odpadami stałymi”:

1. projekt będący elementem kompleksowego systemu zagospodarowania odpadów na poziomie lokalnym, obejmującego m.in. odbiór posegregowanych odpadów od mieszkańców, odzyskiwanie surowców wtórnych, recykling, kompostowania odpadów organicznych, itp.

Kryteria formalne:

1. posiadanie przez beneficjenta wymaganych pozwoleń administracyjnych lub/i uzgodnień
2. kompletność wymaganej dokumentacji technicznej
3. zidentyfikowanie i potwierdzenie źródła i wielkości współfinansowania krajowego
4. w przypadku projektów realizowanych w partnerstwie, umowa pomiędzy partnerami określająca zasady zarządzania projektem i obowiązki poszczególnych partnerów

Tabela 5.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego	
Priorytet	Rozwój lokalny
Działanie	Rewitalizacja obszarów zdegradowanych
Podstawa prawna	Rozporządzenie Rady nr 1260/1999WE z 21 czerwca 1999 r.
Numer działania	3.2.
Cel działania	Ożywienie gospodarcze i społeczne, a także zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego, w tym nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społeczno-gospodarczych.
Fundusz	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (European Regional Development Fund - ERDF)
Institucja Zarządzająca	Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej
Institucja Pośrednicząca	Urzędy Wojewódzkie i Urzędy Marszałkowskie
Beneficjenci	- JST oraz działające w porozumieniu z nimi inne podmioty z przeważającym udziałem środków publicznych, - związki, porozumienia i stowarzyszenia JST - osoby prawne z udziałem JST - osoby prawne i jednostki organizacyjne nie objęte Krajowym Rejestrem Sądowym, finansowane częściowo lub w całości ze środków publicznych, - fundacje i agencje, których założycielami są ww. podmioty - spółki publiczno-prywatne - organizacje pozarządowe - instytucje państwowe odpowiedzialne za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego
Institucja Płatnicza	Ministerstwo Finansów
Poziom dofinansowania	75% kwalifikującego się kosztu oraz dodatkowo 10% z zasobów budżetu państwa na projekty realizowane w gminach/powiatkach o najniższych dochodach własnych
Rodzaj pomocy (np. czy będą to granty inwestycyjne, doradztwo, szkolenia)	dotacje inwestycyjne
System wyboru projektów	Konkurs projektów. Wnioski projektowe są składane do Urzędu Marszałkowskiego. Oceny merytorycznej wniosków dokonuje panel ekspertów. Rekomendacji wyboru projektów dla Zarządu Województwa dokonuje Regionalny Komitet Sterujący. Umowy z beneficjentami podpisuje Wojewoda.
Skład grup roboczych wybierających projekty i Komitetów Sterujących	W skład RKS, kierowanego przez członka Zarządu Województwa, wchodzi m.in. przedstawiciele: samorządów terytorialnych, partnerów społecznych, partnerów gospodarczych, innych instytucji mających podstawowe znaczenie dla rozwoju regionalnego (np. przedstawiciele środowisk akademickich), Wojewody oraz Instytucji Zarządzającej.

Opis działania

Działanie wiąże się zachęcaniem do rozwijania nowych form aktywności gospodarczej generujących miejsca pracy poprzez oferowanie infrastruktury do prowadzenia działalności dostosowanej do potrzeb nowych przedsiębiorstw, przy równoczesnej trosce o ochronę stanu środowiska naturalnego warunkującego zrównoważony rozwój gospodarczo-społeczny. Cele działania będą realizowane poprzez:

- rewitalizację i odnowę zdegradowanych obszarów miast i dzielnic mieszkaniowych w miastach;

- rewitalizację obiektów i terenów po-przemysłowych i po-wojskowych, przez zmianę z przeważającą, dotychczas funkcji zabudowy po-przemysłowej, po-wojskowej na usługowo-handlową gospodarczą społeczną edukacyjną zdrowotną rekreacyjną i turystyczną z uzupełniającą funkcją mieszkaniową.

Rodzaje projektów

W ramach poddziałania „Rewitalizacja terenów po-przemysłowych i po-wojskowych” wspierane będą zintegrowane projekty związane z tworzeniem oddolnych programów rewitalizacji społeczno-gospodarczej, przestrzennej i funkcjonalnej terenów po-przemysłowych i po-wojskowych wraz ze znajdującymi się na nich obiektami przez zmianę dotychczasowych funkcji i ich adaptację na cele: usługowo-handlowe, gospodarcze (np. przygotowanie terenu pod działalność gospodarczą), społeczne, edukacyjne, zdrowotne, rekreacyjne, kulturalne i turystyczne z uzupełniającą funkcją mieszkaniową. Istotnym także będzie włączenie obszarów po-przemysłowych i po-wojskowych znajdujących się na terenie miast w jeden organizm miejski poprzez odpowiednie zagospodarowanie znajdującego się tam terenu. W ramach tego poddziałania szczególna uwaga zostanie także zwrócona na kwestie ochrony środowiska naturalnego przyczyniającą się do rekonwersji terenu poprzez tworzenie stref zieleni (m.in. zalesianie), usunięcie chemikaliów i innych niepożądanych materiałów oraz rozbiórkę niepotrzebnych instalacji z terenów po-przemysłowych i po-wojskowych.

W ramach kompleksowych projektów dotyczących rewitalizacji obszarów po-przemysłowych i po-wojskowych do wydatków kwalifikowanych mogą zostać zaliczone koszty:

1. Prac przygotowawczych, po 1 stycznia 2004 r., w tym:

- przygotowania z inicjatywy mieszkańców przez Radę Gminy planów rewitalizacji (przeprowadzenie prac studialnych, ekspertyz)
- przygotowanie opisu realizacji planu wraz z określeniem kosztów poszczególnych zaplanowanych przedsięwzięć, kosztorysami dla przedsięwzięć budowlanych i harmonogramem realizacji
- przygotowanie dokumentacji technicznej, w tym: przygotowanie studium wykonalności, oceny wpływu na środowisko (jeśli to niezbędne),
- przygotowanie dokumentacji przetargowej,
- badania i prace projektowe poprzedzające rewitalizację obszarów po-przemysłowych i po-wojskowych związane z urbanistyką krajobrazem, i budownictwem oraz roboty pomiarowe, jeśli to niezbędne

2. Prac inwestycyjnych:

- wyburzanie budynków i obiektów po-wojskowych i po-przemysłowych
- remont, modernizacja lub adaptacja budynków, obiektów, infrastruktury i urządzeń po-przemysłowych i po-wojskowych wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu w celu nadania im nowych funkcji użytkowych: handlowo-usługowych, turystycznych, rekreacyjnych, zdrowotnych i edukacyjnych (np. budowa: przestrzeni dla biur, warsztatów, pomieszczeń dla inkubatorów przedsiębiorczości oraz pomieszczeń konferencyjnych), a także remonty lub modernizacja pokoszarowych budynków mieszkalnych oraz adaptacja budynków po-przemysłowych na mieszkania;
- prace porządkowe związane z oczyszczeniem terenu z materiałów, sprzętu i chemikaliów po-wojskowych i po-przemysłowych, asenizacja, wywóz niepożądanych materiałów: np. gruzu - prace te muszą zakończyć się do 2006r:
- tworzenie zielonych stref poprzez zakładanie parków oraz zakup sadzonek drzew, krzewów i zalesianie oczyszczonego obszaru, a następnie połączenie go z siecią turystyczną usługowo-handlową rekreacyjną.
- zabudowywanie pustych przestrzeni: budowa i modernizacja: placów, rynków, parkingów, placów zabaw dla dzieci, miejsc rekreacji, małej architektury (np. schody, tarasy widokowe, fontanny, ławki, kosze na śmieci), terenów zielonych (zieleń wysoka, niska, trawniki, w tym zakup i sadzenie drzew, krzewów)
- budowa i modernizacja podstawowej infrastruktury komunalnej, w szczególności w zakresie ochrony środowiska naturalnego oraz infrastruktury komunikacyjnej znajdujących się na terenie rewitalizowanym:
- budowa i modernizacja sieci wodociągowych, ujęć wody, urządzeń służących do gromadzenia i uzdatniania wody oraz urządzeń regulacji ciśnienia wody,
- budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych i innych urządzeń do oczyszczania, gromadzenia, odprowadzania i przesyłania ścieków,
- budowa lub modernizacja kanalizacji deszczowej,

- budowa lub modernizacja systemów odwadniających, (w tym odwodnienie liniowe i drenaż odwadniający)
- budowa lub przebudowa sieci gazowych wraz z przepustami,
- budowa lub przebudowa sieci energetycznych.

Kryteria wyboru projektów

Kryteria kwalifikacyjne:

Wszystkie projekty muszą spełniać następujące kryteria:

1. zgodność z celami szczegółowymi działania
2. zgodność z ww. rodzajami kwalifikujących się projektów dla działania
3. zgodność ze strategią rozwoju województwa
4. pozytywny (bądź neutralny) wpływ na realizację polityk horyzontalnych (ochrona środowiska, polityka zatrudnienia, równość szans, społeczeństwo informacyjne)
5. zgodność z prawodawstwem polskim i wspólnotowym

Kryteria dodatkowe:

W ramach poddziałania „Rewitalizacja terenów po-przemysłowych i po-wojskowych” za priorytetowe będą uznawane projekty spełniające następujące kryteria:

1. stanowiące element kilkuletniego, lokalnego planu rewitalizacji obszarów po-przemysłowych lub po-wojskowych,
2. wpisujące się w lokalny plan zagospodarowania przestrzennego lub w studium uwarunkowań i kierunków rozwoju przestrzennego, jeśli takie dokumenty istnieją,
3. zintegrowane,
4. komplementarne z innymi działaniami społeczno-gospodarczymi realizowanymi na obszarze lokalizacji projektu,
5. przystosowujące istniejące obiekty do nowych funkcji: handlowo-usługowych, społecznych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, zdrowotnych i kulturowych,
6. powiązane z działaniami na rzecz walki z wykluczeniem społecznym,
7. preferowane będą projekty powiązane z działaniami realizowanymi ze środków ERDF w ramach ZPORR oraz SPO "Wzrost konkurencyjności gospodarki" dla rozwoju mikro- oraz małych i średnich przedsiębiorstw na terenach objętych rewitalizacją
8. preferowane będą projekty ze środków ERDF powiązane z działaniami realizowanymi ze środków ESF dla osób chcących podnieść kwalifikacje lub zagrożonych utratą zatrudnienia w ramach ZPORR oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym wspieranych w ramach SPO "Rozwój zasobów ludzkich", a także działań w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL na terenach objętych rewitalizacją
9. preferowane będą projekty mające lokalizację w pobliżu osi komunikacyjnych
10. preferowane będą projekty przyczyniające się do tworzenia nowych miejsc pracy dla osób długotrwale bezrobotnych zamieszkałych na terenach rewitalizowanych

Kryteria formalne:

1. posiadanie przez beneficjenta wymaganych pozwoleń administracyjnych lub/i uzgodnień
2. kompletność wymaganej dokumentacji technicznej
3. zidentyfikowanie i potwierdzenie źródła i wielkości współfinansowania krajowego
4. w przypadku projektów realizowanych w partnerstwie, umowa pomiędzy partnerami określająca zasady zarządzania projektem i obowiązki poszczególnych partnerów

Sektorowy Program Operacyjny – Pomoc techniczna

Program Operacyjny Pomoc techniczna 2004-2006 ma za zadanie zapewnić efektywność zarządzania funduszami strukturalnymi oraz prawidłowość interwencji i przejrzystość operacji środków pomocowych, a także podnieść poziom wiedzy związanych z pomocą strukturalną wśród potencjalnych beneficjentów oraz wśród ogółu społeczeństwa.

Program obejmuje działania przygotowawcze, monitorujące, oceniające i kontrolne oraz z zakresu informacji i promocji, niezbędne dla wdrażania funduszy strukturalnych i realizowane na poziomie centralnym, tj. poziomie Podstaw Wsparcia Wspólnoty. Bezpośrednie cele Programu to:

- zapewnienie efektywnej realizacji i trwałości interwencji Funduszy Strukturalnych,
- zapewnienie wysokiej jakości i spójności działań służących wdrażaniu Podstaw Wsparcia Wspólnoty,
- wsparcie prawidłowego wdrażania, zarządzania i kontroli Narodowego Planu Rozwoju i Podstaw Wsparcia Wspólnoty,
- - zapewnienie koordynacji interwencji funduszy oraz realizacji priorytetów w ramach obszarów wsparcia NPR,

- upowszechnienie wiedzy i zorganizowanie systemu dostępu do informacji o funduszach strukturalnych, Narodowym Planie Rozwoju i Podstawach Wsparcia Wspólnoty.

Łącznie na realizację wsparcia technicznego zadań polityki strukturalnej w ramach SPO i ZPORR oraz w ramach Programu Operacyjnego Pomoc techniczna z funduszy strukturalnych i środków krajowych przeznaczone zostanie 83,61 mln euro, z czego 75% (62,43 mln euro) pochodzić będzie z wkładu UE, natomiast 25% (21,18 mln euro) ze środków krajowych, z zasobów budżetu państwa oraz zasobów samorządów terytorialnych. Ponad połowa tych środków, czyli 56,61 mln euro, zostanie alokowanych w ramach sektorowych programów operacyjnych i ZPORR. Pozostała część środków na wsparcie techniczne tj. 27 mln euro, zostanie wykorzystana na działania Programu Operacyjnego Pomoc techniczna 2004-2006. Działania te będą współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Orientacyjna wartość finansowania Programu w latach 2004-2006 z tego Funduszu wyniesie 20 mln euro. Udział środków wspólnotowych w finansowaniu Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna wyniesie 75%. Udział środków krajowych w finansowaniu Programu w latach 2004-2006 wyniesie 7 mln euro.

W ramach programu realizowane będą dwa priorytety:

1. efektywne zarządzanie funduszami strukturalnymi,
2. informacja i promocja działań funduszy strukturalnych.

Priorytet 1

Efektywne zarządzanie funduszami strukturalnymi

W ramach tego priorytetu wyodrębniono działania ukierunkowane na usprawnienie systemu zarządzania funduszami strukturalnymi, monitorowania, kontroli i oceny działań służących wdrażaniu Podstaw Wsparcia Wspólnoty.

Działanie 1 - Wsparcie informatyczne

W ramach tego działania realizowane będą projekty z zakresu rozbudowy i usprawnienia działania oraz bieżącego utrzymania informatycznego systemu monitoringu i kontroli finansowej Funduszy (SIMIK).

Działanie 2 - Monitorowanie Podstaw Wsparcia Wspólnoty i programów operacyjnych

Celem wsparcia procesu monitorowania będzie przede wszystkim zapewnienie prawidłowości, efektywności i wysokiej jakości wdrażania Podstaw Wsparcia Wspólnoty. W ramach tego działania znajdują się przede wszystkim: zapewnienie sprawnego funkcjonowania Krajowego Komitetu Monitorującego Podstawy Wsparcia Wspólnoty i działającego w jego ramach - jako podkomitet - Komitetu Monitorującego Programu Operacyjnego Pomoc techniczna.

Działanie 3 - Ocena realizacji Podstaw Wsparcia Wspólnoty i programów operacyjnych

Głównym celem tego działania będzie efektywne, zgodne z wymogami prawa europejskiego przeprowadzenie oceny ex-post Podstaw Wsparcia Wspólnoty oraz zapewnienie wysokiego standardu tej ewaluacji.

Działanie 4 - Rozwijanie systemu kontroli finansowej

Podstawowym celem tego działania jest stworzenie przejrzystego, efektywnego, spójnego i przejrzystego systemu kontroli finansowej na wszystkich poziomach przepływu środków z funduszy strukturalnych umożliwiającego łatwe zidentyfikowanie i usuwanie nieprawidłowości, a także przygotowanie jednostek kontroli wewnętrznej w instytucjach zarządzających środkami funduszy strukturalnych do prawidłowego pełnienia swoich obowiązków.

Działanie 5 - Poprawa kwalifikacji osób uczestniczących w operacjach funduszy strukturalnych

Podstawowym celem tego działania jest odpowiednie przygotowanie urzędników zatrudnionych zarówno w administracji rządowej zaangażowanych w zarządzanie i wdrażanie Podstaw Wsparcia Wspólnoty. Przedmiotem wsparcia tego działania będą przede wszystkim seminaria, konferencje i zwłaszcza szkolenia z zakresu zarządzania, monitorowania i kontroli wdrażania funduszy strukturalnych.

Priorytet 2

Informacja i promocja działań funduszy strukturalnych

Działania i projekty, które zostały objęte tym priorytetem służą realizacji wymogów nałożonych przez przepisy rozporządzenia Komisji z dnia 30 maja 2000 r. w sprawie środków informacyjnych i promocyjnych stosowanych przez Państwa Członkowskie odnośnie pomocy z funduszy strukturalnych (1159/2000/WE). W ramach tego priorytetu wyodrębniono dwa działania

tworzące podstawy organizacji efektywnego systemu informacji i promocji działań służących wdrażaniu Podstaw Wsparcia Wspólnoty i programów operacyjnych.

Działanie 1 - Upowszechnianie informacji i promocja interwencji funduszy strukturalnych

Przedmiotem wsparcia w ramach tego działania będzie działalność Wydziału Szkoleń, Informacji i Promocji, funkcjonującego w strukturze instytucji zarządzającej Podstawami Wsparcia Wspólnoty.

Działanie 2 - System wymiany informacji wewnątrz administracji

Celem tego działania będzie usprawnienie komunikacji pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w implementację środków Funduszy poprzez utworzenie systemu wymiany informacji wewnątrz administracji ewentualnie z udziałem instytucji współpracujących.

Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich

W Traktacie Akcesyjnym z dnia 16 kwietnia 2003, przewidziano dla nowych krajów członkowskich, rozszerzenie zakresu instrumentów towarzyszących o cztery nowe działania, na okres wdrożeniowy 2004 - 2006, tj.

- wspieranie gospodarstw niskotowarowych, które ma się przyczynić do przyspieszenia procesu restrukturyzacji gospodarstw i tworzenia nowych miejsc pracy;
- dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów Unii Europejskiej;
- wspieranie grup producentów rolnych;
- pomoc techniczna dla jednostek organizacyjnych i organów realizujących zadania związane z rozwojem obszarów wiejskich.

W Traktacie zaproponowano także wyższy poziom współfinansowania wszystkich działań niż to wynika z Rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/1999, wynoszący 80% UE i 20% wkład krajowy.

W efekcie wdrażania Planu, Polska zostanie objęta instrumentami należącymi do II filaru Wspólnej Polityki Rolnej, tzw. środkami towarzyszącymi (renty strukturalne, wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych). Uruchomienie programu nastąpi po akcesji Polski do Unii Europejskiej. Cele strategiczne i wybrane priorytety rozwoju obszarów wiejskich:

Cel 1: Poprawa konkurencyjności gospodarki rolno - żywnościowej

Priorytet 1.1 Zwiększenie efektywności ekonomicznej gospodarstw

- renty strukturalne
- wspieranie gospodarstw niskotowarowych
- wspieranie grup producentów rolnych

Cel 2: Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Priorytet 2.1 Wyrównywanie szans rozwoju obszarów wiejskich - wspieranie działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania

Priorytet 2.2 Ochrona środowiska i zachowanie walorów przyrodniczych obszarów wiejskich
wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych, dostosowanie gospodarstw rolnych do standardów UE

Priorytet 2.3 Zwiększenie lesistości kraju - zalesianie gruntów rolnych

Finansowanie w latach 2004-2006

2 542,5 mln EUR - Europejski Fundusz Gwarancji i Orientacji w Rolnictwie - Sekcja Gwarancji (max 80%) oraz 635,5 mln EUR - Budżet Państwa (min. 20%). W sumie zostanie przeznaczona kwota 3 178 mln EUR, z czego 628 mln EUR (502 mln EUR UE + 126 mln kraj) zostanie przeniesione na uzupełnienie płatności bezpośrednich. Działania nie wymagają wkładu własnego ze strony przyszłych beneficjentów.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi będzie pełnić rolę tzw. Instytucji zarządzającej dla Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Wdrażanie Planu (w tym przyjmowanie i weryfikacja wniosków) będzie realizowane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, która będzie pełnić funkcję Agencji Płatniczej. Agencja Płatnicza będzie odpowiedzialna za zarządzanie, monitorowanie i kontrolę realizacji Planu, jako akredytowana agencja płatnicza.

Główne kierunki strategii wykorzystania Funduszu Spójności w ochronie środowiska

Funduszu Spójności różni się od funduszy strukturalnych:

- krajowym, a nie regionalnym zasięgiem pomocy,
- podejmowaniem finalnej decyzji o przyznaniu środków na dofinansowanie przez Komisję Europejską a nie indywidualnie przez państwo członkowskie; kompetencją państwa aplikującego do funduszu jest wskazanie propozycji do dofinansowania.

Środki z Funduszu Spójności kierowane są najpierw do państw członkowskich, a następnie przekazywane na realizację projektów do poszczególnych regionów potrzebujących wsparcia.

Część składową Strategii Wykorzystania Funduszu Spójności na lata 2004-2006 stanowi indykatywna lista projektów, które są propozycjami strony polskiej do realizacji przy wsparciu z Funduszu Spójności.

Zgodnie z obowiązującymi w zakresie polityki strukturalnej zasadami współfinansowania, pomoc z funduszu na określony projekt będzie wynosić od 80% do 85 % kosztów kwalifikowanych. Pozostałe co najmniej 15 % musi zostać zapewnione przez beneficjenta.

Środki te mogą pochodzić np. z:

- budżetu gminy;
- środków własnych przedsiębiorstw komunalnych;
- środków NFOŚiGW (pożyczek, dotacji, kredytów);
- budżetu państwa;
- innego niezależnego źródła (np. z Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju).

Budżet Funduszu Spójności zaplanowano na lata 2000 - 2006 na 18 mld euro (w latach 1994 -1999 wynosił 15,5 mld euro). Na lata 2004-2006 z całej kwoty Funduszu Spójności dla Polski na sektor środowiska przypadnie 1866,6 mln euro.

W ramach interwencji Funduszu Spójności realizowane będą projekty powyżej 10 mln euro wybierane z punktu widzenia maksymalnego efektu w zakresie ochrony środowiska. Wykaz potencjalnych przedsięwzięć inwestycyjnych kwalifikujących się do wsparcia z Funduszu Spójności zostanie zamieszczony w odrębnym dokumencie referencyjnym dla tego instrumentu.

W latach 2004-2006 zobowiązania z Funduszu Spójności w obszarze ochrony środowiska wyniosą 1866,6 mln euro, a dofinansowanie krajowe stanowi 330,8 mln euro.

Głównym celem strategii środowiskowej Funduszu Spójności jest wsparcie dla realizacji zadań inwestycyjnych władz publicznych w zakresie ochrony środowiska, wynikających z wdrażania prawa Unii Europejskiej. Priorytety (zakres projektów) dla Funduszu Spójności w ochronie środowiska:

- poprawa jakości wód powierzchniowych,
- polepszenie jakości i dystrybucji wody przeznaczonej do spożycia,
- poprawa jakości powietrza,
- racjonalizacja gospodarki odpadami,
- ochrona powierzchni ziemi,
- zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

Odbiorcami pomocy tj. beneficjentami końcowymi będą samorządy terytorialne (gminy, związki gmin) i przedsiębiorstwa komunalne.

Instytucje wdrażające i zarządzające Funduszem Spójności:

- Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej – instytucja odpowiedzialna za ogólne zarządzanie i koordynację działań i projektów Funduszu Spójności
- Ministerstwo Środowiska - sektorowa instytucja zarządzająca priorytetami i projektami w sektorze ochrony środowiska
- Ministerstwa Finansów - instytucja płatnicza
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wraz z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej - instytucje pośredniczące w zarządzaniu Funduszem Spójności (instytucje, do których składane są projekty).

W kontekście wyzwań i strategicznych celów polityki państwa w okresie przystępowania do UE, jak też celów przypisanych Funduszowi Spójności, określonych w rozporządzeniu Rady 1164/94/WE, w latach 2004-2006 środki tego instrumentu będą przeznaczone przede wszystkim na niżej wymienione kierunki interwencji:

I. Poprawa jakości wód powierzchniowych, polepszenie dystrybucji i jakości wody do picia

oraz poprzez takie działania jak:

- budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej i burzowej oraz oczyszczalni ścieków tam, gdzie przyniesie to największy efekt ekologiczny przy uwzględnieniu efektywności kosztowej,
- rozbudowa i modernizacja urządzeń uzdatniających wodę i sieci wodociągowej (w powiązaniu z systemami sanitacji),

Powyższe działania umożliwią wdrażanie wymogów dyrektyw: 91/271/EWG ws. komunalnych oczyszczalni ścieków; 75/440/WE ws. wód powierzchniowych ujmowanych jako woda do picia oraz 80/778/EWG ws. wody pitnej (zostanie zastąpiona w 2003 r. dyrektywą 98/83/WE). Będą one prowadzone z uwzględnieniem filozofii dyrektywy 2000/60/WE ws. ram polityki Unii Europejskiej dotyczącej wody.

II. Racjonalizacja gospodarki odpadami i ochrona powierzchni ziemi

poprzez:

- budowę, rozbudowę lub modernizację składowisk odpadów komunalnych oraz tworzenie systemów recyklingu i utylizacji odpadów komunalnych (sortownie, kompostownie itp.). Działania te umożliwią stopniowe wdrożenie wymogów dyrektyw: 75/440/EWG/ramowej/, 1999/31/WE w sprawie (ws) składowisk odpadów komunalnych, 94/62/WE ws. opakowań i odpadów opakowaniowych,
- tworzenie systemów zagospodarowania osadów ściekowych (w tym spalarnie), co umożliwi spełnienia wymogów dyrektywy 86/278 ws. osadów ściekowych,
- rekultywację terenów zdegradowanych przez działalność przemysłową.

III. Poprawa jakości powietrza

- modernizację i rozbudowę miejskich systemów ciepłowniczych (źródeł, sieci) połączona z likwidacją "niskiej emisji" w strefach o znaczących przekroczeniach dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w powietrzu,
- systemową konwersję palenisk domowych na rozwiązania przyjazne zdrowiu i środowisku (głównie zamiana węgla na gaz, w okresie początkowym eliminacja węgla niskiej jakości, przejście na paliwa bezdymne).

Powyższe działania umożliwią przede wszystkim wdrożenie wymagań dyrektyw: 96/62/WE w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza wraz z dyrektywami „córkami”. Ze względu na to, że przedsięwzięcia w tym ostatnim obszarze potencjalnie charakteryzuje znaczna wykonalność finansowa (stosunkowo wysoka stopa zwrotu), mogą one pozyskać wsparcie komercyjne. Jednocześnie, z uwagi na fakt stopniowej liberalizacji rynku energii pomoc publiczna udzielana inwestycjom związanym z energetyką będzie badana pod kątem zgodności z regułami konkurencji i dopuszczalności pomocy państwa dla przedsiębiorców. Dotychczasowa praktyka wskazuje też, że potencjalne projekty z tej dziedziny mogą nie spełniać podstawowych kryteriów pozwalających na ich dofinansowanie z funduszy europejskich, w szczególności prognozy wielkości przedsięwzięcia. Możliwe jest jednak tworzenie kompleksowych programów komunalnych mających na celu poprawę jakości powietrza, które spełniałyby kryteria wielkości budżetu i umożliwiały rozwiązanie problemów w tej sferze poprzez rozpoznanie przyczyn i źródeł zanieczyszczeń oraz inwestycje nakierowane na ich ograniczenie i eliminację.

IV. Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego

poprzez renaturyzację rzek, budowę polderów, zbiorników wielofunkcyjnych, tam gdzie zostaną osiągnięte największe efekty w zakresie poprawy zaopatrzenia w wodę i bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.